

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Oikeudenmukaisuuden ja kuntien tasapuolisen kohtelun lisääminen on kannatettava tavoite. Sote-siirtolaskelmilla on pysyvä vaikutus kuntien valtionosuusrahoitukseen jatkossa. Jos tarkistus koskee vain osaa kuntia tai vain osaa euromääräisistä vaikutuksista (esim. jos 30 €/as täyttyy), on iso riski, että tasapuolisuus kuntien välillä ei lisääny vaan päinvastoin epäoikeudenmukaisuus kasvaa. On välttämätöntä varmistaa kuntien oikeudenmukainen ja yhdenvertainen kohtelu huolellisella ja laajalla valmistelulla.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

- 1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset**
- 2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät**
- 3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä**
- 4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen**
- 5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen**
- 6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot**

Sairaanhoitopiirien ja sote-kuntayhtymien alijäämien osalta tulisi tarkastella niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä, jotta alijäämää tehneiden sairaanhoitopiirien ja sote-kuntayhtymien

jäsenkunnat eivät kohtuuttomasti kärsisi alijäämien kattamisesta pysyvien valtionosuusleikkausten kautta. Nyt tehdyn rahoitusuudistuksen lähtökohtana vain kahden vuoden ajanjakson tarkastelu määrittelemään yhden keskimääräisen vuoden sote-menoja ja muita menoja sekä verotuloja on lähtökohtaisesti liian lyhyt.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Kuntien sote-menot kasvoivat koko maan tasolla 7% vuonna 2022, mikä ei ole missään tapauksessa normaali vaan poikkeuksellisen suuri sote-menojen kasvu. Kasvu ei ole aiheutunut pelkästään asetusluonnoksessa esille nostetuista eristä, etenkin kun osa kyseisistä eristä on vaikuttanut myös nettokustannuksia alentavasti. Sote-menojen kustannustason noususta päätellen herääkin kysymys, kuinka paljon esimerkiksi sairaanhoitopiirien ja sote-kuntayhtymien kustannukset pitävät sisällään kertaluonteisia eriä, jotka nostavat niin yksittäisen kunnan kuin koko maan kustannuksia.

Olisi myös tärkeää varmistaa, ovatko yleishallinnon ja tukipalvelujen kustannukset sekä korona-avustukset kohdennettu yhdenmukaisella tavalla tilastointiin.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnyks mielestänne oikea?

Kaikenlaisten raja-arvojen asettaminen näin merkityksellisessä laskelmassa on erittäin ongelmallista, koska raja-arvot ovat omiaan lisäämään (merkittävästi) kuntien välistä eriarvoisuutta, vaikka asetusmuutoksen tavoite on täysin päinvastainen, oikeudenmukaisen kohtelun lisääminen kuntien välillä. Laskelmat tulee ensisijaisesti oikaista täysimääräisesti ilman kynnyksarvoja.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

On tärkeää, että kuntien välistä tasapuolisuutta ja oikeudenmukaista kohtelua lisätään oikaisemalla sote-uudistuksen siirtolaskelmia. Tämä on erityisen tärkeää siksi, että sote-uudistuksen tasausmekanismeilla on euromääräisesti iso ja pysyvä vaikutus kuntien valtionosuuteen.

Kuntien välinen tasapuolisuus toteutuu vain, jos tarkistuslaskenta tehdään systemaattisesti samoin periaattein kaikkien kuntien tilinpäätösten ja tilinpäätöserien osalta sekä vuotta 2021 että vuotta 2022 koskien.

6. Muita huomioita.

Nyt tehtävällä muutoksella on yksittäiseen kuntaan suurempi euromääräinen vaikutus kuin millään muulla yksittäisellä laki- tai asetusmuutoksella, joka on tehty sote-uudistuksen lakien hyväksymisen 6/2021 jälkeen.

Sote-uudistuksen tavoitteena oli vapauttaa kunnat sote-kustannusten vaihtelun tuottamasta epävarmuudesta ja talouden heilahtelusta. Näyttää kuitenkin siltä, että sote-historia on jäämässä määrittämään pysyvästi kunnan tulorakennetta, vaikka uuden kunnan palvelutehtävät keskittyvät sivistystoimen, elinvoiman ja rakennetun ympäristön tehtäviin. Kuntien rahoitusjärjestelmä onkin pakko kokonaisuudessaan uudistaa mahdollisimman pian vastaamaan uuden kunnan tehtäviä ilman menneisyyden painolastia.

Verronen Teppo
Keravan kaupunki - Talouspalvelut